

Verlag bijeenkomst Warmtenet en warmtebedrijf

donderdag 4 april 2024 in De Klok

Op donderdag 4 april 2024 organiseerde gemeente Ameland een dorpsgesprek over warmtenetten en warmtebedrijven. Hans Elward, adviseur warmtentransitie gemeente Ameland, vertelde wat een warmtenet is en hoe gemeente Ameland onderzoekt of dit bij het eiland past. Andries Metz, projectleider collectieve warmte bij de provincie Fryslân, gaf aan waarom warmtenetten en warmtebedrijven zo in opkomst zijn en illustreerde dit met praktijkvoorbeelden.

Tijdens de avond werden diverse vragen gesteld. Deze vragen en de bijbehorende antwoorden vindt u onderstaand.

Wat is een warmtenet?

Een warmtenet is een netwerk van leidingen onder de grond waar warm water doorheen stroomt. Via een warmtenet wordt warmte van een bron (bijvoorbeeld warmte uit de aarde (geothermie of bodemenergie), uit water (aquathermie) of uit de lucht naar gebruikers van warmte (woningen/panden) gebracht. Er is dan geen cv-ketel en geen aardgas meer nodig. De cv-ketel gaat uit huis en wordt vervangen door een afleverset.

In feite is het warmtenet hetzelfde als het systeem van de cv-ketel, leidingen en radiatoren thuis. Alleen zit bij een warmtenet de techniek voor het overgrote deel buitenshuis.

Warmtenet: voor heel het eiland, per dorp of per buurt of straat?

De mogelijkheden van verschillende schaalgrootte van warmtenetten worden onderzocht. Van een grootschalig en eilanddekkend tot een dorps- of buurtwarmtenet. Op dit moment kan alles nog. Er is nog geen keuze gemaakt. Eerst is inzicht nodig in de haalbaarheid en betaalbaarheid om uiteindelijk samen tot de afweging te komen wat de beste oplossing is voor Ameland.

Hoe zit het met de warmtevraag?

In het onderzoek wordt uitgegaan van een warmtenet op 70 graden om te zorgen dat we elke woning warm kunnen krijgen. Wel is de verwachting dat de warmtevraag op termijn afneemt als gevolg van verdere energiebesparing, gedrag en mogelijk ook door het veranderende klimaat.

Waar komt de warmte in het warmtenet vandaan?

De warmte in een warmtenet komt van een bron. Dit kan warmte uit de aarde, lucht of water zijn, maar ook van de zon (voorbeeld warmtenet Duinwijck Vlieland).

Hoe ziet het met de warmtewet?

De wetgeving rond warmtenetten verandert. Er is een wet in de maak: Wet collectieve warmte. Die wet zorgt voor een nieuwe marktordening. Het is straks niet meer mogelijk om als commerciële partij een warmtenet te bouwen. Publieke partijen zoals de gemeente krijgen in ieder geval de meerderheid van de aandelen, maar het is mogelijk om als warmtegemeenschap een warmtebedrijf te starten, bijvoorbeeld als energiecoöperatie.

Zoals wij de actualiteit beschouwen: we zitten op een kanteling waar grote commerciële partijen hun aandeel herzien. In Nederland gaan we over naar een meer coöperatief systeem van publieke netten.

We nemen Denemarken als voorbeeld waar coöperatieve en publieke oplossingen de maatstaf zijn. Daar zijn inwoners ook meer betrokken bij prijsbepaling. Dat past ook bij Ameland.

Hoe zit het met buitengebieden?

Vooralsnog richt het onderzoek zich op de dorpskernen en analyseren we wat mogelijk is in het buitengebied onder de vuurtoren met een gezamenlijke warmtepomp. In een later stadium willen we ook voor de andere woningen buiten de dorpskernen onderzoeken wat het kost om die aan te sluiten op een warmtenet en of dat een haalbare kaart is. De inzichten van de analyse van de vuurtorenwoningen nemen we daarin mee.

Hoeveel deelnemers zijn nodig aan een warmtenet om het rendabel te maken?

De cijfers verschillen hier sterk over en hangen onder andere samen met de grootte van de warmtebron.

Als gemeente Ameland bekijken we eerst wat technisch haalbaar is en wat het kost.

Ervaring leert dat veel huiseigenaren pas voor een aansluiting op een warmtenet kiezen als er een concreet aanbod ligt of op het moment dat de leidingen de grond in gaan.

Betrekken jullie ook de recreatieparken en -woningen omdat een warmtenet anders misschien niet rendabel is?

Gemeente Ameland is en gaat met deze bedrijven in gesprek en met eigenaren van recreatiewoningen.

Op dit moment zijn al best veel warmtepompen geïnstalleerd. Straks komt er een warmtenet en dan zijn die niet meer nodig. Hoe gaan jullie hier mee om?

Het duurt nog even voordat er een warmtenet ligt. In het geval van geothermie is dat zo'n 10 jaar omdat er nog veel besluitvorming nodig is. Met kleinere netten is minder tijd nodig.

Het is mogelijk dat het net samenvalt met de levensduur van de warmtepompen. Uiteindelijk is het aan de eigenaar bewoner om bepalen om wel/niet te kiezen voor een aansluiting op een warmtenet.

Betekent een cv-ketel vervangen door een afleverset thuis veel hak en breek werk?

Dat zal per situatie verschillen en vraagt om maatwerk.

Kun je met een warmtenet ook heel oude woningen verwarmen zoals een rijksmonument bijvoorbeeld?

Dat vraagt veelal om een andere aanpak en is maatwerk. Over het algemeen geldt dat meer warmte nodig is om dit soort woningen comfortabel warm te krijgen. Een aanvoertemperatuur van 70 graden is voldoende als de woning nu ook verwarmd wordt met een cv-ketel op 70 graden.

Klopt het dat je met een aansluiting op een warmtenet niet kunt kiezen wie je leverancier van warmte is?

Je bent met een aansluiting op een warmtenet inderdaad afhankelijk van de lokale aanbieder. Als gemeente Ameland onderzoeken we de mogelijkheden voor een warmtenet. Daarbij vinden we eigenaarschap heel belangrijk: als het enigszins kan willen we tot een oplossing komen die van en voor Amelanders is.

Tot wanneer kunnen we aardgas gebruiken?

Heel Nederland moet in 2050 van het aardgas af. Dat is in het Klimaatakkoord van Parijs afgesproken. Op Ameland willen we die klus in 2035 geklaard hebben.

Er wordt door de Rijksoverheid gewerkt aan een nieuwe wet waarin gemeenten de mogelijkheid krijgen om een termijn te noemen waarop het gas er echt af gaat. Dit kan alleen onder strenge voorwaarden: als je als gemeente een haalbaar en betaalbaar alternatief kunt bieden voor aardgas. De wet is er nog niet. De gemeente moet het ook ruim van te voren (meerdere jaren) bekend maken en de gemeenteraad moet daar een besluit over nemen.

Waarom zien we in Nederland een versnelling in de ontwikkeling van warmtenetten?

Als gevolg van de afspraken uit het Klimaatakkoord moest iedere gemeente in Nederland in 2021 een warmtetransitievisie opstellen. In de warmtetransitievisie staat hoe gemeenten de overstap van aardgas naar andere duurzame manieren van warmtevoorziening willen maken.

Sindsdien zijn alle gemeenten in Friesland bezig met warmtenetten. Een voorname reden is dat warmtenetten de mogelijkheid bieden om in een keer een heel dorp of wijk van aardgas af te laten gaan. Mede door onder andere netcongestie (krapte op het elektriciteitsnetwerk) worden warmtenetten met een duurzame warmtebron een steeds betere optie om dorpen van het aardgas af te halen

Waarom wordt Denemarken vaak als voorbeeld genoemd als het om warmtenetten en warmtebedrijven gaat?

In Denemarken zijn al sinds de jaren '70/'80 warmtenetten. Deze zijn bijna volledig in handen van ofwel een gemeente dan wel van energiecoöperaties.

Veel van deze netten voorzien dorpen van max 2000/3000 woningen van warmte. Insteek is: op elk moment de goedkoopste warmte leveren die geleverd kan worden. Ze hebben niet één warmtebron maar meerdere warmtebronnen en schakelen daartussen om altijd tot de beste prijs te komen.

De manier waarop in Denemarken naar een warmtenet wordt gekeken is ook anders dan hier. De levensduur wordt ingestoken op minstens 60 jaar. Hier in Nederlands is dat 30-40 jaar. Dat geldt ook voor de warmtebronnen en de subsidieperiode die geldt. Daardoor kunnen ze in Denemarken de kosten over een langere periode uitsmeren wat de betaalbaarheid van het systeem ten goede komt.

Daarbij geldt ook nog dat ze in Denemarken de infrastructuur er voor 100 jaar inleggen. De warmtenetten zijn op het allerhoogste niveau geïsoleerd.

Wat zijn voorbeelden van warmtenetten en warmtebedrijven in Nederland?

Andries noemde Nederlandse voorbeelden waar de ontwikkeling van een warmtenet in een ver gevorderd stadium is dan wel al is gerealiseerd:

- Bolsward: [Energistad Bolsward | Gemeente Súdwest-Fryslân \(sudwestfryslan.nl\)](#)
- Heeg: [ús doarp, ús mar, ús kâns | Warm Heeg](#)
- Balk: [Balk Aardgasvrij in 2030 | Over Eigen Warmte Balk](#)
- Vlieland:
 - o [Home | Duinwijck Warmte \(duinwijckgasvrij.nl\)](#)
 - o [Verduurzamingsproject aanloophaven en bedrijventerrein Vlieland | Gemeente Vlieland](#)